Tečaj XV. **NOVICE** List 38.

gospodarske, obertnijske in národske.

Iznajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 13. maja 1857.

Koristnih žival, ki so ljudem v veliko korist, ne gré preganjati in moriti.

Vsak človek vé, da je na svetu veliko koristnih in škodljivih žival. Prosti kmetič misli, da je med njimi tudi veliko škodljivih in strupenih. akoravno so mu koristne in veliki pomočniki. Imenovali jih bomo in povedali nektere, ki so mu koristne.

V versto koristnih žival štejemo netopirje in ziževkojedce. Netopirji so kmetovavcu neizrečeno koristne živalice, in se živijo le od ponočnih merčesov. Njih požrešnost je velika in pokončajo in potrebijo veliko ponočnih škodljivih merčesov. Med ziževkojedci se pa jež skoraj najbolj preganja in čertí; ta žival se od miš, žužkov (kebrov), gljist in enacih merčesov redí, zato pa tudi ne gré ježa preganjati in pokončevati. Še bolj od tega se preganjajo štakore in kertovi. Tudi te živali so ponočne in mesojedke, ki se po vertih in večidel po obdelani zemlji nahajajo, in so še bolj od ježa koristne, ker veliko mramorjev, červov in drugih enacih škodljivih merčesov pokončajo in potrebijo, in zemljo prerijejo, da rodovitniša postane. Ako bi naši kmetovavci vedili, da se po kertinah travniki, ki mu jih kert napravi, dokaj zboljšajo, bi jih spomladi o pravem času razgrabili, in gotovo bi se kmali prepričali, da jim kert ni v škodo, ampak v korist, in da ga ne gré loviti in pokončevati, kar je bilo v Novícah tudi že večkrat nasvetovano.

Komu ni znano, da niso tiči le po mesu, perji in tičjeku človeku v veliko korist, ampak tudi po tem, da polju in vertom škodljive merčese trebijo? kakor na priliko mali in véliki skovik, ktera se le od miš in drugih merčesov, ki polju veliko škodo prizadevajo, redita; in akoravno mnogo malih tičkov pokončata, sta vendar le polju in vertom koristniša kakor škodljiva. K njima tudi kukovico prištevamo, ktera tudi le po merčesih in gosencah sega. Nič manj poberajo tudi žolne enake stvarí; one zalezujejo žeživke in červove, kteri pod drevnem lupjem prebivajo in raznega plemena dosti pokvarijo. Če bi kmetič vedil, da so mu hasne živalice, gotovo bi jih s tako serditostjo ne lovil, tem več pa, ker jih vidi, da le po bolnih in suhljatih drevesih švigajo in dersajo, in ne napadajo nikdar čverstih in zdravih drevés.

Od pevalic ravno to priporočamo, da naj se ne lové. Večidel se vse le od škodljivih merčesov redé, h kterim tudi požrešnega vrabca prištevamo, kteri, čeravno semtertje tudi po zernji sega, ga je vendar le škoda zaterati. Posebno vertom je v neizrečeno korist. Z eno besedo, če bi se pevalice pregnale kakor koli si bodi, bi bilo sadje in drugi sadeži preč. Tedaj slava in hvala slavnemu c. k. deželnemu poglavarstvu, da je prepovedalo pevalice loviti in jih moriti!

Od druge perutnine, naj jo štejemo k domačim ali lovskim živalim, ne bomo tukaj posebej govorili.

Dvoživke se tudi večidel zastran njih strupa sovražijo in neusmiljeno moré. Tudi te živalice niso tako nevarne in strupene kakor ljudjé mislijo. Pri nas poznamo le dvoje strupenih kač, kterih se moramo ogibati, da nas ne pičite, ki ste: pisani modras (vipera berus) in černi pa riljčni gad. Modras se nahaja le po planinah in ne bo človeku nikdar nič hudega prizadel, ako ga ne bo razdražil ali pa nenavedoma na-nj stopil; ravno taki so tudi gadje. Vse druge plemena kač nimajo strupa in so človeku koristne živali; naj se pustijo živeti. One pokončujejo miši in druge merčese. K ravno temu razredu prištevamo tudi žabe, krote, ašarice, kušarje, slepce itd. Tudi teh stvarí ne gré po nemarnosti terpinčiti in moriti. Božje stvarí so kakor mi. Pustimo jih naj živé, saj nam krivice ne storé.

Kmetijske skušnje.

(Ktere skušnje so se z laškimi čbelami na Laškem do zdaj poterdile?) Častitljiva gosp. konzistorialna svetovavca Zacke in Deus, ki sta na svojem potovanji po Italii več čbelnih voljnjakov obiskala, sta ondotne čbele semtertje natanko pregledala, od kterih pripovedujeta, da so čbele v Italíi večidel jako zanemarjene; zato je pa tudi njih bera na medu in vosku revna, in pravita, da panj laških čbel ob beri komaj kakih 20—25 funtov medú nanese. — Da bi bile laške čbele pridniše od druzih dežel, kakor nekteri čbelarji terdijo in pravijo, da so se po raznih skušnjah od njih pridnosti dovolj prepričali, tega jim nikakor ne overžemo. Da so pridniši po od nemških ali pa slovenskih, tega jim pa tudi nobeni viži verjeti ne moremo. Ker, kakor so že marsiktere skušnje dokazale, nanesó čbele v naših krajih v dobri ajdovi paši polne panjove in na nje napravljene škatle do verha medú, tako, da se med njimi večkrat panj narajma, ki blizo do 100 funtov tehta. Iz tega je očitno, da so vse skerbí in gleštanja vredne.

(Je moka iz žita čbelam tako zdrava in hasniva, kakor cvetlični prah? To je po storjenih skušnjah gosp. vodja Potek nadrobno in natanko razložil. Oznanil je namreč, da moka iz žita posebno režena, ker ima precej sladkora v sebi, nadomestuje cvetni prah, in je posebno dober nadomestek cvetnega prahú pri slabih panjovih.

(Jabelčne preše dober gnoj.) Gošava, kar se je pri prešanji jabelk napravi, ima dovolj, lugaste solí in ogelnokisline v sebi; zato pa terdijo nekteri kemikarji, da bi se dale jabelčne preše s pridom za gnoj porabiti. Praktičnih skušinj od tega nimamo še nobenih, torej bi bilo prav, da bi se tam, kjer imajo jabelk dovelj, iz kterih jabelčnik prešajo, za gnoj poskusile, in potem skušnje po Novicah naznanile.

(Si krompir iz semena zarediti.) Kdor si hoče krompir iz semena zarediti, naj vzame dobrega semena in naj ga o pravem času, to je, že okoli velike noči, v kahle ali tružice v dobro zemljo poseje, in v hiši na gorkem blizo okenj postavi. Kader zeliša že precej odrastejo, naj se v dobro vertno perst presadé in koj osujejo; to osipanje se mora pa še enkrat ponoviti. Kdor bo to poskusil, bo vidil, da si bo iz semena kakor jabelka debelega krompirja že pervo leto za seme pridelal.

O zadevah naše književnosti.

(Konec.)

Naš najvikši namen odselej nej bo, ako nočemo, da idemo rakovo pot, se v pisavi bližati hrvatsko-srbskimu književnemu jeziku kolikor mogoče; in sicer s prvega, samo v takih knjigah, ktere niso za prosti narod pisane, ktere obsegajo n. pr. znanstvene ali leposlovne predmete, ker se od njih pisateljev in čitateljev meniti mora, da poleg slovenščine tudi druge slovanske narečja, posebno južne, bar razumijo, ako hočejo, da nosijo po Jan Kolarovi teoriji, ime učenega Slovana. Knjige pa za prosti narod naj se strogo slovenski pišejo, da so razumljive, in le časoma in oprezno bi se malo po malo morale na vzajemni književni jezik obračati. Ako se n. pr. namesto bode — bude, nam. rôka — ruka, nam. sim ali sem — sàm, nam. dobriga ali dobrega — dobroga piše, se gotovo jezik ne vnerazumljiví, in take malenkosti bi pa vendar našo slovenščino zelo hrvatsko-srbščini vjednačivati utegnile. Sej tudi naše podnarečja se samo v različnih samoglasnikih, in po različnim potezanji (prosodiji) razlikujejo, in naši sadašnji književni jezik ni nobeno tako podnarečje, ktero se bi bilo popelo na književni prestol; več je tako rekši proizvod vsih slovenskih narečij; ker se prej ni na to pazilo v tistem podnarečji pisati, ktero je najbližje drugim slovenskim, kar pa tudi mnogo pisateljev ni razsoditi zamoglo. In tako se je per convenientiam počelo to od vsakega podnarečja za obče veljavno jemati, kar se je najbolj dopadalo bez najmanjega obzira na druge slovanske narečja. Ali sadašnost in napredovanje naše književnosti silno tirjate, s tega pota okretati, ter se bližati našim sosedom Hrvato-Srbom. Se ve da mi Slovenci večo žrtvo prinesemo jugoslovanski književni slogi, da opuščamo našo slovenščino, ktera tako prijetno zvoni, kakor pa Hrvati, kterim je samo treba pismene oblike promeniti. Ali kaj hočemo!

V ta namen nam je neobhodno treba jednega čisto beletričnega (lepoznanskega) lista v obsegu „Lumira“, ker to se ne da odlagati od dneva na dan, ako nočemo da naše narečje še bolj se od hrvatsko-srbskega oddaljuje in brezen med nami širi. Gotovo tudi marsikteri naših domorodcov to željo goji, da se opet osnuje pri nas kakšen čisto leposloven list, ker jih tako malo na jugu imamo. Sej naše čestivredne Novice ne zamorejo vsim v vsakem zadovoljivati, to je očitno. Zakaj so prejšne leta „Novice“, „Ljubljanski časnik“, „Celjske novine“, „Vedež“ in pozneje „Slovenska bčela“ skor na jedenkrat izlazivati zamogle. Zakaj bi se sedaj to ne dalo!? Tudi mož imamo dovolj, kteri bi dostojno takšen list vredovati zamogli. Naročnikov si mora se ve da vsaki časopis sam pridobiti, ali po mojem mnenji, bi se le sredno vredjen dobro uzdaržal. In sicer naj se tíska v jeziku Slovencu in Hrvato-Srbu lahko razumljivem, naj se polovica v latinici, polovica v cirilici tiska, da se tudi ta pri nas še bolj ukorenini. Dajmo, da spravimo z združeno močjo organ na noge, kteri bo zmožen nas jugoslovane književno složiti. Nam Slovencom je, ker smo najmanji, da pričnemo! Bog daj, da to ne bi bilo „pium desiderium“ ali „glas, vpijočega v puščavi“.

Iz Zagreba. K. Žavčanin.

Pripovest o Kraljeviču Marku.

(Dalje.)

Pa ide k tretjomu kovaču, gde su kovali trideset osem kovačev, i veli: Bog pomozi, kovač. Bog plati, Marko, kaj si došel k meni? Došel sem ti, da mi načiniš jednu palicu od dvanajst centov, to je buzdovana; ja ti prvo velim, gda ga hitim vu vis, pa se protrgne gda opade, ne dobiš nikakove plače. Ovi 'si trideset osem kovačev kuju tak dugo dok skuju. Dojde Marko: no, jel je buzdovan gotov? Gotov je, Marko. Kaži da vidim. Kak mu je dal, hiti ga vu vis tak visoko, da je tri dane i tri noči v zraku bil. Onda gda je išel dol, podél je Marko ledja; opal je na njega i hitel ga je na kla, i na nos i zube ga je krv oblejala, a buzdovan zdrav ostal. Ali Marko dukne taki gor i veli kovaču: ei, mili kovač, dobro si mi načinil, daj ruku, da ti platim. On mu ju dá i odseče mu s sabljum ruku: to ti budi, kovač, plača, da ne buš više nijednomu junaku takove batine delal.

Pa ide i odišel je k svoji majki pa ji veli: vidiš, majka, ovo ti junaka; ako budeš me psovala, s tim bum išel po svetu. Onda ga počne majka karati: zakaj si ti takov? zakaj ti ne živiš tak, kak drugi ljudi? imaš volove, pa ti hajda vu goru zelenu, pa ti ori pustare i ledine, pa tim hrani svoju staru majku.

Posluša ju Marko, pa on 'zeme volove i ide. Ali ne je on odišel vu goru zelenu, da bi oral pustare i ledine; neg on ide pa orje careve drumove. Gda su to vidli Turci, išli su k Marku, tristo Turkov samih zbirnih junakov, pa mu veliju: zakaj ti, Marko, orješ careve drumove? imaš ti pustare i ledine. Pa nad njega, da ga poseču.

Gda to vidil Marko, ne je imel pri sebi ni sablje niti buzdovana, pa se lati pluga i potuče 'se tristo Turkov. Onda veli: ei, mili Bog, čudnoga junaka; pa pokupi zlato od Turkov, pa pusti pluga a iz jarma volove i pušča ju vu goru zelenu: ajda, voleki, vu goru zelenu, pa se pasite i klatite se od jele do jele, kakti vtica kukavica; ne je dove Marko z vami oral, pa ni vezda više ne bu.

I ide kući pevajući: evo, majka, imaš dosti zlata pa ti živi, a ja ti idem vu svet, da me ne bu tvoje oko vidlo. 'Zeme si svojega buzdovana i sablju pa ide. Do jednoga mejana, gde ti piju Turci ruso vince pa se divane: radi bi mi poznali i vidili Kraljeviča Marka. Čuli smo, da je on na glasu junak. Je vu ovom Stombolu njegov brat Andro. On je junak ali veli, da je on išče vekši junak. Ha, pri kom je Andro Kraljević? Pri jednom bašu, on bu vezda taki ovud mimo jahal. Dobro, ja ga bum počekal. Gda eto Andra Kraljeviča, jaše z bašum. Marko mu onda zavikne: ei, pobratim Kraljević Andro. Hvala, neznati delija, morti si ti Kraljević Marko, tako ti je oružje kak njegovo. Je baš istina, ja sem ti Kraljević Marko. Ei pa dobro, ajdmo vu mejaj, da pimo kupu vina zato, da nas je tako milošča i sreča junačka sjedinila. Vezda se ne bojimo na majdan iti pram kakovomu carstvu.

I idu tako potem v jeden mejaj. Rekel je Kraljević Marko: dedar mi zapevaj, Andro. Ei, mili brate, ja ti ne smem, mene bi Vila oblakinja prestrelila. Ei pa nâj se bojati, ja sem ti ovdi. Posluhne Andro i zapeva tako, da su 'se grane padale. Na jedenput doleti sulica vu Andra i prevali se. A Marko se ozre, od kud je to doletelo i opazi vu oblaku Vilu, pograbi buzdovana i hiti ga vu Vilu tak, da ju je mam na kla hitel. Vila počne kričati: pusti me, Marko, ja ti oživim Andra, i dam ti konja vilovitoga, kaj buš mogel po zraku leteti. Marko ji dovoli, i ona nabere nekakove trave pa oživi Andra. A Marko dobi konja vilovitoga, pa oba odjašu vu mejan i piju ruso vince. A vu ovem mejanu bila je nekakova k....kučka. Ova se je zaljubila v Andra ali on ju niti pogledati ne je štel. Metala mu je zato vu vino sladkoga meda, da se je bolje napiti mogel. A Marko odišel je nekaj malo van, k....kučka vubila pa Andra. Ali gda Marko dojde vnuter, pograbi k.... kučku, pa ju vodi vu goru zelenu, pa ju reznese na sablji: to ti budi, kučka, zakaj si vubila mojega brata Andra.

Ide dalje vu svet. Tumaral je sem tam i gda je zestal koga junaka, delil je ž njim sreču junačku, kak na primer s črnim Araprinom.

(Dalje sledí.)

Svarilno in poučno.

Hudodelnik.

Žalosten izgled napačne otroške odreje.

III.

Černe noči žalostna in tamna odeja prosterta je široko po zemlji; noč je tamna brez mesečne svitlobe, le tam in tam kaka zvezda kakor iskrica tléčega pod pepélom zasutega ognja pogleduje skrivaje skoz razpoke razterganih oblakov; al zastonj je njeni slabotni bliš. Mrak je gost in tmina tako velika, da ne vidi se perst pred očmí. —

Z poljubom majke narave zazibana zaspala je zemlja, in v pozni noči vlada povsod mertvaška tišina, samo po verhuncih drevja, po vertih in dvoriščih v V....ru šumeča sapica giblje sèm in tjè tanke z mladem zelenem listjem obraščene vejice ter vganja in raja svoje ponočne plese in šale. Celo mesto s svojimi stanovniki leži v sladkem pokoji, clo povlačugi nočni, in pijanci zapustili so že kerčme in druge družtvene kočure; ognja po ognjiših so zasute varno pod pepél in sveče po vsih hišah so pogasnile; samo v neki veliki hiši na glavnem mestnem tergu se vidi skoz samotno okno berleti v tihi izbici slabotna luč. Je li v oni sobi kdo težko in nevarno bolan, da čujejo pri njem, ali morebiti clo kak merlič leží na mertvaškem odru? Al morebiti kaka ljubijoča in skerbljiva mati čuje pri svojem milem detetu, kterega bistre očesica je zapustilo sladko spanje? Ne pusté li skerbí in žalosti koga počivati?

Pogledajmo malo v ono sobo! Kaj vidimo v nji? Priletna neka žena, černo oblečena sedí v sobi in preliva grenke solzé. Žalost in nadloge — kakor vidi se na njenem tužnem licu — ji parajo neusmiljeno persi in nedopustijo krepčejočega spanja objemati od solz zarudele očí. —

Izba in vsa oprava v nji nam svedoči, da siromaštvo ni uzrok bridke žalosti pomilovanja vredne žene. Poglejmo nekoliko bolj natanko v nje od joka zabuhnjeni obraz, in spoznali bomo v njem nekdaj tako zlo srečno mater Jeremovo. Ona je svojemu milemu jedinaku dobrovoljno izročila v roke polovico svojega obilnega premoženja, in za to ceno prodal je Jefrem vse svoje dobro: svojo krepost in nedolžnost. Drugo polovico maternega ji je sin sam s silo vzel in zdaj od tega živí v enem dnevu za celo leto, eno noč za pol stoletja v hrušu in trušu. Od pojédine in gostbe hiti na gostbo, od zabave (razveseljevanja) do zabave, pijančevaje in potepaje se, ter zapravlja premoženje in močí, dušne in telesne, v družtvo izveržkov človeške družbe obojega spola. Mati zdaj pač žaluje nad svojo materno slabostjo in prékomérno ljubeznijo, s ktero je spridila in pokvarila svojega jedinaka. Dohitela jo je zdaj grozna kazen, ker je tako slepo ljubijoča svojega sina mu vse skoz perste pregledavala, ko se je potepeno zapletal v neumnosti in zmote, v pregrehe in malopridnosti, dokler ni poslednjič v hudobije zašel. —

Ojstra kazen je to, ko človeka začne šibati lastna vest; strašno je, kadar mati s strahom in trepetom spozná, kako slabo in zanikerno je spolnila svojo materinsko ljubezen in dolžnost do plodú svojega telesa!

Tužna ta mati bridko jokaje snuje v pozni noči ravno osnove, kako če zgubljenega in zaslepljenega sina verniti s steze — ja kaj steze — široke ceste hudobije in malopridnosti, in rešiti ga od propasti. Terdno je sklenila, upotrebovati odslaj vso ojstrost in resnobo. Je li če to iti srečno spod rok? Tako vsi slabi ljudje na veke sklepujejo, to tako in uno drugače popraviti in poboljšati; to tako in uno drugače poplačati, al navadno ostane vse pripuhlih obljubah — do resnične spremembe se redko kdaj pride. Mila in priliznjena besedica, lažnjiva ali hinavska solza milega jedinaka je že mnogokrat vničila in prekucnila čez glavo vse terdne sklepe slabe in omahljive matere.

Ubogi Jefrem, gorje njemu, ker je tako rano zgubil svojega dobrega očeta! Ni sreče za sina brezskerbljivega očeta! — le hčerki je morebiti dovelj nadgled in izreja ljubijoče matere.

(Dalje sledí.)

Kratkočasno berílo.

Osel in lesica.

(Basen.)

Lesica je zvečer zmirom nekega osla pri mlinu obiskavala. Vsakikrat pa je putko pograbila in jo v svoj berlog odnesla. To pa mlinarju ni dopadlo, naprotil jej je toraj, da jo bode vjel in ubil, ako se še le enkrat prederzne osla obiskati. Osel, njeni prijatel, pa je to čul in jej je toraj povedal, da bi kar več k njemu ne hodila. Ona pa nič ne mara za njegovo svarjenje in si misli, osel je bedak, kaj pa on vé. Gré toraj zopet k mlinu pišet iskat. Pa sedaj jo mlinar, kojemu je njena hoja merzela, zgrabi. Osel pa, ki je to vidil, se smeja ter reče: „Vidiš, draga moja, jaz sem te prav svaril, ti pa nisi nič za moje besede porajtala. Prav, prav, le ubite jo, gospod mlinar!“ In mlinar jo res kmalo ubije. — Tudi svèt bedaka je včasi dober. ***

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Beršeca primorske Istre 27. aprila. Več let sadjenošno drevje v naši dolinici in njeni okolici že ni tako lepo in obilno cvetelo, kakor to leto. Mandeljni, breskve, črešnje, sljive, hruške, jabelka itd. obetajo za res dobro letino; tudi smokev se vidi čuda že po figovih vejah. Terta se nam kaže vse drugače od poslednjih let. Mnogi prerokujejo dobro leto za vino in več veselega življenja za naprej; lepo je viditi obilo mladih grojzdičev, kteri so komaj pognali. Po vsi Istri se nadjajo ljudje bolje prihodnosti. — Pred včeranjem nas je prestrašila merzla burja, in govorilo se je, da se je tudi led nahajal v gorah. Bati se je, da bi ta mraz še mladimu drobnemu sadju in mehkim loznim mladicam preveč presedal? — Poprej se je le menílo od pogojzdenja Krasa v Istrii, sedaj se pa tudi z delom ta nekdanja misel razodeva. Popotovaje po velikonočnih praznikih po več delih te puste krasnate dežele smo vidili z lastnimi očmí in radostnim sercem, kako da so na višje povelje Slum-ci na soseščinim vertu ogradovali za prihodno drevesnico. Okoli Roča stojí žé čuda mladih dervés v dosedaj goli zemlji nasled serčne marljivosti ondašnjega Novicam dobro znanega čast. župnika. Tudi tukajšna nekdaj zeló zanemarjena cesta se najde v novi obleki; v sredi tega mesca je mergolelo vse živo delavcov po nji, da bi jo popravili za slovesni prejem višje komisije iz Tersta za pogojzdenje pušav v okolicah. Tudi nova cesta iz Momijana čez Berda do Topolovca bode kmalo gotova; more se reči, da Istra, nekdaj strah marsikterimu voznjaču, napreduje v ti versti še zadosti vsako leto na moge kraje.

Da očitno izustimo resnico, rečemo, da je Istri kmetijske družbe (saj podružnice) sila treba, to deželo po malim zboljšati in saj nekaj siromaštva iz nje iztrébiti.

Sajovec Jakob.

Novičar iz raznih krajev.

Med avstrijansko in belgiško vlado je bil 18. marca dodatek k avstrijansko-belgiški deržavni pogodbi od 16. julija 1853 zastran vzajemnega izročevanja hudodelnikov podpisan, ki ima 10 dni po njegovem razglašenji moč dobiti in toliko časa veljati, kakor pogodba sama. — Dunajski časnik od 8. t. m. razglasuje pregled vsih deržavnih dohodkov in iztroškov za upravno leto 1856. Deržavnih dohodkov

vsih skup je bilo 273.162.276 gld., iztroškov pa 335.515.943. Presegli so tedaj iztroški dohodke za 62.353.667 gld.; v letu 1855 so jih pa presegli za 138.899.297 gld. — V saboto 9. maja se je pričel véliki zbor kmetovavcov in gojzdnarjev na Dunaji, kjer je velika kmetijska razstava v obhajanje 50letnega obstanja Dunajske kmetijske družbe, svojo djavnost. 12. pridejo Cesar sami iz Ogerskega razstavo obiskat in se vernejo drugi dan zopet nazaj v Budo. Nadvojvoda Joan, slavni oče in podpornik kmetijstva in gojzdnarstva je tudi prišel. 15. t. m. bo nadvojvoda Franc Karl slovesno delil premije med tiste, ki so se pri razstavi najizverstniše kmetovavce in gojzdnarje obnesli. — Nj. c. k. veličanstvo, Cesar, je vsim nelombardo-beneškim podložnikom civilnega stanú, ki so zavoljo hudodelstev vélike izdaje, vstaje ali punta bili obsojeni ali zaperti, vse kazni odpustil. Zavoljo imenovanih hudodelstev, ako so bile do 8. t. m. storjene, se nihče več ne bo preganjal, če krivi niso še ta čas ubéžni. Torej se ne bodo dalje preiskovali, in kteri so zaperti, so bili koj izpušeni. Če so se politični hudodelniki še kakega druzega kaznjivega djanja vkrivičili, se jim bo po primeri pokora olajšala. — Sv. Oče papež, so 4. t. m. se v Loreto podali in obiskujejo več rimskih mest. — Bere se, da se začnejo razmere med papežem in sardinskim kraljem bolj prijazne kazati. Kralj Viktor Emanuel je namreč proti velikonoči željo razodel, se s sv. Očetom spraviti. Pisal je v tej zadevi papežu, kteri je kralju prav prijazen odgovor dal. — Angleži se pripravljajo na vso moč k vojski s Kitajci. Povsod napravljajo barke in vbarkujejo vojake. Tudi Francozi se bodo te vojske vdeležili; poslali so že, ne samo bark in mornarjev, tudi več vojakov čez morje. — Sliši se, da je tudi cesarska fregata Novara, ki je poslednje dni iz Tersta odrinila, namenjena, kadar bo kitajska vojska končana, s Kitajci za avstrijansko cesarstvo kupčijsko pogodbo skleniti. — Véliki knez Konštantin, je tudi od Angležke kraljice povabljen, v London priti. — Princ Napoleon, francozkega cesarja bratranec, je prišel 8. t. m. od pruskega dvora povabljen, v Berolin. — Čeravno je švajčarsko-pruska pravda že zlo pri kraji, vendar je še ni popolnoma konec, in ker so švajcarski časniki pred koncem že razglasili zapopadek poravnave, je minister francozki zlo oštel dr. Kerna, da je razglasil pogodbo, preden je parižki zbor izgovoril svoj „amen“. — Izvirne pisma pogodbe, ki je bila pred kratkem med virtemberško vlado in Rimom za uravnavo razmér katoljške cerkve v Virtemberškem kraljestvu sklenjena, so dospéle iz Rima v Štutgart, da jih bo kralj o pogojenem času poterdil. To se bo, kakor je slišati, brez dvoma skorej zgodilo. — Kot naslednika rajncega Beneškega patrijarha imenujejo častitega gosp. Trevisanoto, Videmškega škofa. — Osorno vreme je v nekterih krajih francozkega cesarstva setvi in terti zlo škodovalo, in kmetje so posebno v krajih, kjer imajo vinograde, zlo žalostni. — Sklenjeno je, z deržavnimi stroški na Ogerskim hišo za nore zidati. — Iz podonavskih knežij se ne dá doslej še nič posebnega povedati. Vrè in spet neha vréti, kakor se sicer godí v političnih premenah. V Valahíi godejo svojo, v Moldavíi svojo. Ali se bode pa godcom poslednjič po volji godlo ali ne, se bo pokazalo. Skoraj da bodo mogli tù in tam plesati, kakor bodo tisti godli, kteri se imajo za resnični mir svetá poganjati.

Osel kralj zverin.

Po národni pripovedki.

(Konec.)

Takih beséd oroslan se od osla ni slišati nadal.
Reče mu: kako je to, jaz mislil sem vselaj in zmirom,
Jaz da sem kralj zverin, in za kralja me klicalo vse je.
Ker je močí mi nima živál nobena enake.
Ija, zariga uhán, in zadnjo dvigne nožuro,
Kaže mu podkev rekoč: lej moje tu pismu, pa beri,
Da si ti nič in da jaz sem kralj vsevrstne zverjadi.
Žalosten reče na to oroslán: čaj, malo poglejva,
Kdo da je kralj, al sem jaz al si ti, da se skaže resníca,
Kdor bo več nalovil zverin ta kralj je živálstva.
Dobro, zariga oslè, pa se skusiva, prav mi je, v lovu.
Gre oroslan in drčí po gojzdih, po ravnem in krivem
Ino lovi vsevrstno zverjád, kar pride mu v parklje;
Osel pa vleže se znak in široma noge razkrene,
Jezik iz ust pomoli in storí se kakor da crknjen.
Bistrooki gavrán in vrane in škanjci in drugi
Mrhožrci leté kar trumama vkup na osleta,
Osel pa šavsa za vrat in morí, kar pride mu blizo;
Kar umorí to dene na stran, da ne vídijo drugi.
Vrne se lev in pokaže mu plen mnogovrstne zverine,
Dolgoušéscu golčí: čaj, koliko tí si nalovil.
Dolgoúh mu velí: ti bedák, če bi take jaz hotel,
Kakor lovíš jih ti, ki drčé na zemlji po nogah,
Takih ti jaz nalovím, da jih nikdar ti ne prešteješ;
Ali čemú bi se motil še s tem? nalôvi ti ptičev.
K' imajo zrak za dom, oraslán, nalôvi ti ptičev.
Tega ne morem, veli oroslan, ki ne vé da je vkanjen.
Lepo imé ti je kralj in bolí ga prepústiti drugim.
Ali drugáč se ne dá, ker očitno ga zmagal je osel.

Žalosti poln govorí oroslán: zdaj vém, da si ti kralj;
Ah, odpusti mi to, da sem k tebi bédasto prišel.
O ne kaznúj me za zdaj, iz nevédnosti delal sem tako,
Krivo misleč da sem kralj, al nisem ne, ti si vladavec;
Dajem spodobno ti čast in poštenje za kralja dostojno.
Dolgouhán mu velí zveličanstvu dostojno besedo:
Vidiš ti, lev, da bi vzel ti po vsej pravici življenje,
Naj bo! za zdaj odpustim, ker le iz nevede si delal,
Al za naprej ne bodi bedák in opusti prevzetnost.
Žalosten gre oroslán in sreča prijatelja volka.
Volk se prikloni mu koj in pozdravi ga kralju dostojno:
Zdravo, moj kralj, da si zdrav, vladár vsevrstne zverine!
Odgovorí oroslan: kaj, volk, se 'z mene norčuješ?
Jaz sem ti vrabca kralj! ne, nisem ne, tam ti je drugi,
On ti je kralj, pa ne jaz. Volk gleda začujen leóna
Kaj govorí, in popraša rekoč: kje kralj ti je drugi?
Kdo to velí da nisi ti kralj? — E, nisem pa nisem!
Vidiš ga, tam ti je kralj; al nehaj, nikár se ne bližaj.
To ti povém da dobro ne bo; pokorí se zvedávost.
Volk govorí: oroslan, gotovo te vkanil je nekdo,
Nikdo drugi ni kralj, ne pozná ga celo živalstvo,
Ti le si naš gospodar; čaj greva ga gledat goljufa.
„Dragi prijatelj, nikár, da se treba kesati ne bode,
Toda če nočeš drugač privéživa vkup se za repe,
Da se zedinjenima ne zgodí kaj kake nezgode.“
Zvežeta rep si za rep in gresta na zvišano mesto.
Tukaj pokaže mu lev govoreč z drhčečo besedo:
Vidiš, tamkaj leží, ki je kralj vsevrstne zverine.
Volk se mu zahrohotá: oj, brate, nikár ne budalí,
Ho ho ho, to ti je kralj! al vidiš da to ti je osel
„Osem jih je, govoriš? O jómnasta, jómnasta! beži.“
Reče in steče na moč in letí, da se nič ne ogleda,
Kodar pelje ga pot: po ravnem po krivem, po gošči
Volka vlači za rep in ne čuti, da s sabo ga vlači,
Dolgo drčí, in ko se mu zazdí, da prestal je nevarnost
Vstavi si beg in ozrè se nazaj po prijatelji volku:
Ali, o joj, volk več ne živí, izdíhnul je dušo —
Paro, velím, da žalú ne zavdám s to grdo zarekbo,
Para je duša zverí, in zatoraj: izdihnul je paro —
Visi mu jezik iz ust in rana dotiče se rane.
Slep oroslan na prvi pogled vse vidi megléno
Jezik iz gobca viseč le zapazijo kalne očesa.
Toraj velí: o volk, al ti se še smejati moreš?
Kak' sem vesel, da sem živ, da ušel sem toliko kraljem,
Ni mi, zarés ti povém, moj volk, do nobenega smeha. —
Jaz sem tudi se zbal te strašne množice kraljev
In sem za levem ceptàl, da še zdaj od bega sopíham
Pa sem vesel, da sem živ ti nevarnosti pête odnesel,
Da sem pritekel do vas, da še presne prinesem novice,
Porok, da res je ta laž, da se zgodilo to je v taistem
Času, ko v klasu je bob in bila je v stročji pšenica.

M. Kračmanov.

Pogovori vredništva. Gosp. J. E. v G.: Srečk nimamo več. — Gosp. A. K. v Z.: Lanske „Novice“ (1/2) smo Vam poslali, — Gosp. M. V. v V.: „Mittheil.“ bote te dni dobili; veljajo 1 fl. 10 kr.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**